

Uppslagsbok över symtoms orsaker

Ian A D Bouchier, Harold Ellis, Peter R Fleming. **French's index of differential diagnosis**. 13 ed. Oxford: Butterworth-Heinemann, 1997. Pris £ 40. ISBN 0-7506-1434-X.

Recensent: distriktsläkare Anders Överby, läkarstationen, Koppom.

Det är ofta jag under motagningsarbetet letar efter uppgifter i någon artikel eller bok. Det gäller då vanligen differentialdiagnostik, utredningsgång eller behandling. För det mesta är det ont om tid, det skall gå fort att få fram en uppgift. En bok av typen »French's index of differential diagnosis» kan då vara till god hjälp.

Boken kom ut första gången 1912, nu föreligger den trettonde upplagan. Dr French deltog i första världskriget och blev senare läkare vid hovet hos kung George V. Efter French's död 1951 har andra engelska läkare tagit över ansvaret för boken.

Bra utformning

Bokens utformning är tilltalande. I bokstavsordning avhandlas på drygt 800 sidor ett vitt spektrum av sjukdomar. Texten är späckad med uppgifter, vilket sannolikt är orsaken till att bokstäverna är rätt små (modell psalmbok). Jag har testat några sjukdomstillstånd som jag under pågående mottagning brukar ta fram uppgifter om.

Perifer neuropati är en vanlig sjukdom bland allmänläkarens patienter. I boken finns en bra tabell över vilka orsaker till sjukdomen man skall tänka på, men författaren borde nog direkt ha pekat på B₁₂-brist och alkoholism och inte bara skrivit bristsjukdomar respektive toxiska orsaker. Det är utmärkt att spinal stenosis uppmärksammas som en av orsakerna i avsnittet om ryggsmärta, den sjukdomen missas inte så sällan både av allmänläkare och specialister. Patienterna har ofta svår ryggsmärta och kan ha symtom som vid claudicatio intermittens men perifer cirkulation är normal.

Ingenting om behandling

Urticaria är ett annat tillstånd som kan föranleda många överväganden. I boken

listas en mängd orsaker, t ex tyreotoxikos, kollagenos, lymfom m m. Liksom på andra ställen i boken står det ingenting om behandlingen, det skulle helt enkelt inte rymmas inom bokens målsättning: att vara ett stöd vid differentialdiagnostik.

Om en patient har feber av okänd orsak är det praktiskt att tillämpa en schematisk utredningsgång. Här ger French's bok många goda uppslag, även den i England ovanliga tularemien finns med.

Skönhetsfläckar

Jag hajade till när jag fann att det under rubriken yrsel inte står någonting om perifer neuropati som orsak till yrsel. Enligt min erfarenhet är detta en mycket vanlig orsak till att äldre personer är ostadiga. Där emot står det en del om akustikusneurinom och »subclavian steal syndrome». Detta är dock bara skönhetsfläckar, det är ingen tvekan om att detta är en matnyttig bok. I boken finns flera bilder på nakna människor utan övertäckta ögon. Detta anser jag vara mycket oetiskt.

Spänner över många specialiteter

När man slår upp diarré förtecknas förutom de klassiska orsakerna infektion, inflammatoriska tarmsjukdomar, malabsorption och tyreotoxikos även ventrikelresektion, alkoholism och nedsatt cirkulation i tarmen m m. Drygt 40 olika tillstånd kan (men bör inte alltid!) övervägas. Det är enkelt att snabbt sätta fantasin i rörelse och fundera över både vanliga och ovanliga sjukdomar. Givetvis skall även allmänläkare ibland leta efter det som är sällsynt.

Vad orsakar dubbelseende på bara ett öga? Svar: grå starr eller oregelbunden hornhinna efter inflammation/skada. En depression kan orsakas av en lång rad faktorer såsom hypotyreos, subduralhematom och betablockerare. Den som använder boken fortlöpande under mottagningsarbetet får många diagnostiska förslag. Roligt! Andra utmärkta avsnitt är dermatomen i benen (ischias), orsaker till hematuri, vita fingrar och svullnad i poplitealområdet.

Boken spänner över många specialiteter. För att kunna an-

vända den (och sovra i diagnosförslagen) krävs nog en hel del egen erfarenhet och en viss fingertoppskänsla, annars kan man lätt bli villrådig och få svårt att fatta beslut.

Sjukdomar och symtom är uppställda i bokstavsordning men dessutom finns det ett alfabetiskt register i slutet, eftersom en sjukdom kan ha flera namn: i textdelen beskrivs urticaria under w (weals) men i det alfabetiska registret finns ordet urticaria med.

Många goda uppslag

Sammanfattningsvis är detta en bra bok, som snabbt kan ge många goda uppslag till differentialdiagnoser och utredningar. Den är utmärkt att använda i det dagliga mottagningsarbetet. •

Psykoanalytisk relationsteori

Stanley Ruzsyczynski, red. **Psykoterapi med par. Ett psykoanalytiskt perspektiv**. 283 sidor. Stockholm: Natur och Kultur, 1996. Pris ca 375 kr. ISBN 91-27-04241-3.

Recensent: med dr Göran Ahlin, leg psykoterapeut, föreståndare för institutet för psykoterapeutisk psykiatri, Långbro, Stockholms läns län.

Denna antologi har författats av sju terapeuter vid Tavistock Marital Studies Institute, TMSI, som är lierat med Tavistock Institute of Medical Psychology och med Tavistock Clinic. Alla författarna har under lång tid samarbetat i familjerådgivningsverksamheten vid TMSI.

I elva välskrivna kapitel beskrivs verksamheten vid TMSI samt parterapiarbetets villkor, möjligheter och begränsningar sedda med psykoanalytisk infallsvinkel.

Tavistock Clinic, som är en av världens bäst kända behandlings-, forsknings- och utbildningsinstitutioner för olika former av psykoanalytisk psykoterapi, tillkom 1920. I bokens första avdelning skisseras dess utvecklingshistoria. Den är ganska okänd i Sverige utanför specialisternas krets, dvs familjerådgivningsbyråerna, och

erbjuder intressant läsning inte minst därför.

Koncentration på paret

På TMSI, liksom vid Stockholms stads familjerådgivningsbyrå, har familjerådgivningen i stor utsträckning koncentrerat sitt arbete på paret och mindre på deras barn eller på flera generationer av (den utvidgade) familjen, vilket man gjort i (annan) familjeterapi. Gemensamt för båda ländernas familjerådgivning har också varit att man från början baserat sin metodik och teori på psykoanalytiska teorier, i London främst engelsk objektrelationsteori (D Fairbairn, W R Bion, M Klein och D W Winnicott). Båda organisationerna har också genomfört metodutvecklingar som förblivit omotiverat underskattade och bedrivit högklassigt behandlingsarbete, som dokumenterats på tok för litet. Därför är denna bok om parterapi från TMSI mycket välkommen, och den bjuder på kunskapsrik läsning.

Föreläsningar i fyra avsnitt

Bokens andra huvuddel innehåller fyra kapitel om hur »personkemin» mellan makar inverkar på djupet, i omedveten inbördes kommunikation och i partnerval. Viktiga avsnitt diskuterar hur nära relationer utvecklas och vidmakthålls genom en central mekanism av inbördes »härbargering» (eng »containing», termen använd både av W R Bion och av C G Jung).

I bokens tredje del diskuteras förhållandet mellan individualitet och parförhållande, hur parrelationen kan bli grogrund för personlig växt och mognad men också hur konflikter och svek kan hota individuell identitet och integritet.

I de två sista kapitlen, som bildar den fjärde delen av boken, berörs det terapeutiska förhållningssättet. Vart och ett av de fyra huvudavsnitten inleds föredömligt av en sammanfattning skriven av bokens redaktör. Boken avslutas med sakregister och en referenslista som upptar 145 titlar.

Det skall sägas att boken kräver förkunskaper i psykodynamisk teori hos sina läsare. Underlaget till bokens kapitel har, med ett undantag, utgjort föreläsningar i olika utbildningar som TMSI drivit. För utövande psykoterapeuter, psykologer och socionomer och för andra terapeuter inom psykiatrisk eller social vård